

*Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon
Esimees*

5.2.2024

Johan Van Overtveldt
Esimees
Eelarvekomisjon
BRÜSSEL

Teema: Arvamus 2025. aasta eelarvemenetluse suuniste kohta – III jagu
(2023/2220(BUI))

Austatud esimees

Austatud hr Van Overtveldt

Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni (ENVI) koordinaatorid otsustasid 28. novembril 2023. aastal, et ENVI-komisjon esitab arvamuse 2025. aasta eelarvemenetluse suuniste kohta – III jagu (2022/2220(BUI)) kirja vormis. Seetõttu lubage mul nii ENVI-komisjoni esimehena kui ka eelarveteemaliste arvamuste alalise koostajana esitada Teile resolutsioonipunktide kujul ENVI-komisjoni ettepanekud, mille ENVI-komisjon võttis vastu oma 24. jaanuari 2023. aasta koosolekul¹ ja mida ma palun Teie komisjonil arvesse võtta:

– toonitab, et Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist tingitud ebastabiilsus ja ebakindlus ei eelda mitte ainult ühtsemat ja toetavamalt liitu, vaid ka energiasõltumatut liitu, mis on rohe- ja

¹ Lõpphääletuse ajal olid kohal: Pascal Canfin (esimees), Bas Eickhout (aseesimees), Anja Hazekamp (aseesimees), César Luena (aseesimees), Mazaly Aguilar, Catherine Amalric, Maria Arena, Katarina Barley, Hildegard Bentele, Sergio Berlato, Michael Bloss, Daniel Buda, Delara Burkhardt, Sara Cerdas, Mohammed Chahim, Asger Christensen, Christophe Clergeau, Nathalie Colin-Oesterlé, Ana Collado Jiménez, Maria Angela Danzi, Marie Dauchy, Matthias Ecke, Pietro Fiocchi, Heléne Fritzon, Malte Gallée, Gianna Gancia, Paola Ghidoni, Catherine Griset, Teuvo Hakkarainen, Martin Hojsík, Jan Huitema, Martin Häusling, Peter Jahr, Karin Karlsbro, Billy Kelleher, Ska Keller, Petros Kokkalis, Danilo Oscar Lancini, Peter Liese, Javi López, Thierry Mariani, Lydie Massard, Sara Matthieu, Liudas Mažylis, Nora Mebarek, Dace Melbārde, Marina Measure, Silvia Modig, Dolores Montserrat, Alessandra Moretti, Ville Niinistö, Ljudmila Novak, Nikos Papandreou, Francesca Peppucci, Jessica Polfjärd, Stanislav Polčák, Erik Poulsen, Nicola Procaccini, Frédérique Ries, Manuela Ripa, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Silvia Sardone, Günther Sidl, Ivan Vilibor Sinčić, Sara Skytvedal, Maria Spyrali, Edina Tóth, Achille Variati, Idoia Villanueva Ruiz, Petar Vitanov, Alexandr Vondra, Veronika Vrecionová, Thomas Waitz, Mick Wallace, Jörgen Warborn, Emma Wiesner, Michal Wiezik, Stefania Zambelli, Esther de Lange, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Michaela Šojdrová.

õiglase ülemineku eestvedaja, jätmata kedagi kõrvale ja käsitledes energiaostuvõimetust; märgib, et tõsine geopoliitiline olukord ei tohi juhtida tähelepanu kõrvale ega aeglustada pingutusi kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks hiljemalt 2050. aastaks;

– juhib tähelepanu sellele, et ELi pikaajaline eelarve aastateks 2021–2027 koos taasterahastuga „Next Generation EU“ on suunatud ELi pikaajaliste prioriteetide elluviimisele eri valdkondades, sealhulgas kliima ja keskkonna valdkonnas; rõhutab eriti seda, et loodusvaradele ja keskkonnale on eraldatud 401 miljardit eurot, samas kui 30 % kõigist ELi kuludest on eraldatud kliimaga seotud projektidele; väljendab sellega seoses heameelt kavatsuse üle suurendada 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise käigus vahendeid 10 miljardi euro võrra, eelkõige seoses keskkonna- ja kliimaprioriteetidega; toetab vajadust eraldada rubriigist 3 „Loodusvarad ja keskkond“ täiendavalt 1 miljard eurot, mis hõlmab põllumajanduse, merenduse, kliima, keskkonnakaitse, toiduga kindlustatuse ja maaelu arenguga seotud kulusid ja investeeringuid², et tegeleda paindlikumalt keskkonnaprobleemidega³;

– tuletab meelde, et rohe- ja digipööre on taasterahastu „Next Generation EU“ kaks peamist eesmärki ning selle keskne programm – taaste- ja vastupidavusrahad – peaks suunama ELi kestlikuma tuleviku suunas, andes liikmesriikidele üle 700 miljardi euro toetusi ja laene; toonitab vajadust tagada see, et taaste- ja vastupidavusrahad aitaks kaasa kliimameetmete ja keskkonnakestlikkuse süvalaiendamisele ning ELi eesmärgi jõuda 2050. aastaks kliimanetraalsuseni saavutamisele, toetades liikmesriikide reforme keskkonnahoidliku tehnoloogia ja võimekuse, sealhulgas kestliku liikuvuse, energiatõhususe, taastuvenergia, kliimamuutustega kohanemise, ringmajanduse ja elurikkuse valdkonnas; tuletab meelde, et nende rahaliste vahendite saamiseks peavad liikmesriigid koostama kavad, mille kohaselt vähemalt 37 % kõigist kuludest suunatakse kliimaeesmärkide saavutamist toetavatesse investeeringutesse ja reformidesse; kutsub parlamenti üles tegema taaste- ja vastupidavusrahad üle järelevalvet, hinnates seda, kas riiklikud kavad on kooskõlas kliima- ja keskkonnaeesmärkidega⁴;

– toonitab, et liidu 2025. aasta eelarve tuleks viia kooskõlla Euroopa kliimamääruse eesmärgiga muuta EL 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks ja Pariisi kokkuleppe eesmärgiga hoida maailma keskmise temperatuuri tõus alla 2 C tööstusrevolutsioonieelse ajaga võrreldes;

– väljendab heameelt komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu võetud kohustuse üle suurendada ELi eelarve kaalu kliimamuutuste vastases võitluses, nagu 2020. aasta detsembris sõlmitud institutsioonidevahelises kokkuleppes⁵ kokku lepiti; rõhutab vajadust tagada hädavajalikud vahendid kliima ja bioloogilise mitmekesisuse süvalaiendamiseks, millega

² Euroopa Komisjon „Rubriik: kulukategooriad“, kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending/headings_en.

³ Karoline Kowald „Mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamine: vahearuanne komisjoni ettepaneku kohta“, kättesaadav aadressil [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2023\)753945](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2023)753945).

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html.

⁵ 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv%3AAOJ.LI.2020.433.01.0028.01.EST>).

tagatakse ELi kõigi mis tahes valdkonna programmide kavandamisel, rakendamisel ja hindamisel kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetide arvesse võtmine; tuleb meelde, kui oluline on saavutada eesmärk, et kliimakulutused moodustaksid 578 miljardi euro suurusest ELi eelarvest 32,6 %; rõhutab, kui oluline on tagada süsiniku piirimeetme toimimine, mis võimaldab komisjonil võtta hüvitusmeetmeid ja kõrvaldada puudujäägid ELi eelarve üldise kliimakulutuste eesmärgi saavutamisel⁶;

– juhib seoses bioloogilise mitmekesisuse süvalaiendamisega tähelepanu vajadusele võidelda elurikkuse vähenemise vastu ja taastada ökosüsteemid, tehes sellesse märkimisväärseid investeeringuid ning saavutades eesmärgi eraldada 2024. aastal vähemalt 7,5 % iga-aastastest kulutustest bioloogilise mitmekesisuse eesmärkidele ning 10 % nii 2026. kui ka 2027. aastal; toonitab, et liidu 2025. aasta eelarves tuleb rohkem pingutada, et tagada 2026. ja 2027. aastaks seatud elurikkusega seotud kulueesmärkide täitmine; rõhutab, et ELi eelarve peab olema peamine tegur ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 rakendamisel, mille kohaselt läheb elurikkusega seotud meetmeteks riiklikul ja ELi tasandil vaja vähemalt 20 miljardit eurot aastas avaliku ja erasektori vahendeid⁷;

– toonitab, et kliima ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutusi tuleb jälgida läbipaistvalt, andes eelarvedokumentides ja tulemuslikkuse veebisaidil kulutustest usaldusväärset ja põhjalikult aru, ning rõhutab vajadust piisavate järeelhindamiste järele, milles keskendutakse mõjule; nõuab, et kliimakulutuste metoodikas eristataks võimaluse korral kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist; ootab ja rõhutab, et komisjon peab koostama tervikliku ja mõjupõhise metoodika, mis põhineb ELi kliimakoefitsientidel, ning esitama iga-aastase aruande varasemate ja tulevaste kulutuste kohta mitmeaastase finantsraamistiku kõigi seitsme aasta kohta, et tagada sisukas ja hästi kavandatud kliima ja bioloogilise mitmekesisuse süvalaiendamine; rõhutab, kui oluline on vältida kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkidesse tehtavate kulutuste eksitavat ühtlustamist, sealhulgas selgete eesmärkide puudumist; nõuab tungivalt, et komisjon kontrolliks kulutuste kvaliteeti programmide tasandil; tuleb komisjonile meelde, et ta avaldaks pärast parlamendi ja sidusrühmadega konsulteerimist vahekokkuvõtte ning esitaks sellega seotud ettepaneku, kui eesmarke ei saavutata;

– nõuab, et igas ELi eelarveprogrammis järgitaks (olulise) kahju ärahoidmise põhimõtet; rõhutab vajadust rakendada kahju ärahoidmise põhimõtet, piirates võimaliku kahjuliku kliima- ja keskkonnamõjuga kulude tegemist⁸; toonitab ühtlasi, et selle põhimõtte järgimine tuleks tagada kogu eelarve ulatuses ja põhjendamatult viivitusega tuleks võtta vajalikke parandusmeetmeid;

– kutsub kaasseadusandjaid üles viima kiiresti lõpule paketti „Eesmärk 55“ kuuluvad menetlemisel olevad seadusandlikud toimekud ning rõhutab ühtlasi, et seda õigusakt rakendada, saavutamaks vahe-eesmärk vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet 55 %; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama uute reeglite ja reformide kiire ja tulemuslik kohaldamine;

⁶ Euroopa Komisjon „Kliimaküsimuste peavoolestamine“ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/climate-mainstreaming_en.

⁷ Euroopa Komisjon „Elurikkuse süvalaiendamine“ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/biodiversity-mainstreaming_en.

⁸ SWD(2022)0225 https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/swd_2022_225_climate_mainstreaming_architecture_2021-2027.pdf.

– tuletab meelde, et kolmandik taasterahastu „Next Generation EU“ taastekavast ja ELi seitsmeaastasest eelarvest tulevast 1,8 triljoni euro suurusest investeringust tuleb suunata Euroopa rohelepele ja sellega seotud algatuste rahastamiseks; rõhutab sellega seoses vajadust eraldada piisavalt inimressursse ja rahalisi vahendeid, rakendamaks ELi kliimaseadust, ELi kliimamuutustega kohanemise strateegiat, ELi elurikkuse strateegiat aastani 2030, strateegiat „Talust taldrikule“, Euroopa tööstusstrateegiat, ringmajanduse tegevuskava, patareisid ja akusid käsitlevat määrust⁹, kestlikkust toetavat ELi kemikaalistrateegiat, ELi metsastrateegiat aastani 2030 ja looduse taastamise määrust ning tagamaks, taskukohane ja turvaline energia¹⁰;

– rõhutab vajadust eraldada rohkem vahendeid igale programmile, nagu LIFE, et rahastada kliima ja keskkonnaga seotud projekte ning Õiglase Ülemineku Fondi ning aidata kõige tundlikumaid CO₂-mahukaid piirkondi, mis seisavad silmitsi kliimamuutustega seotud majanduslike ja sotsiaalsete kuludega; nõuab kõigi muude asjakohaste programmide ja fondide keskkonnahoidlikumaks muutmist, sealhulgas kliima ja bioloogilise mitmekesisuse rahastamise ennetavat integreerimist programmitöö tegevustesse¹¹;

– rõhutab, et kliimamuutustega kohanemise meetmete rakendamisega tuleb parandada ennetamist ja valmisolekut, et liit saaks hoida ära sellised hädaolukorrad nagu hiljutised üleujutused, tulekahjud, põuad ja muud ettenägematud sündmused, ja neile reageerida; toonitab, et jätkuvalt on oluline tagada liidu elanikkonnakaitse mehhanismi piisav rahastamine;

– tuletab meelde, et komisjon vastutab selle eest, et kõik ELi liikmesriigid kohaldaksid nõuetekohaselt ELi õigust, ning nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon tagaks piisava rahastamise ja töötajate suutlikkuse rakendamise jälgimiseks;

– rõhutab, kui oluline on eraldada piisavalt rahalisi vahendeid ja inimressursse ENVI-komisjoni pädevusalasse kuuluvatele Euroopa ametitele, nagu Euroopa Keskkonnaamet (EEA), Euroopa Kemikaaliamet (ECHA), Euroopa Toiduohutusamet (EFSA), Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) ja Euroopa Ravimiamet (EMA), et tagada nende võtmeroll ELi kriisidele reageerimisel Euroopa poliitika kujundamisel;

– rõhutab, kui oluline on ennetamine ja parem valmisolek tulevaste terviseohtudega võitlemiseks; rõhutab vajadust tagada ravimite jätkuv kättesaadavus ja taskukohasus, et hoida kodanike tervist ja heaolu; juhib tähelepanu ELi senisele sõltuvusele kolmandatest riikidest imporditud ravimite toimeainetest ja keemiatööstuse toorainetest ning rõhutab ka vajadust saavutada ravimite tarneahelas sõltumatum ja avatum strateegiline autonoomia;

– rõhutab, kui oluline on tugevdada tervishoiusüsteemide kestlikkust ja vastupanuvõimet, vähendades samal ajal erinevusi seoses võrdse ja õiglase juurdepääsuga tervishoiule ja ravimitele; rõhutab, et tervishoiuga seotud kulutuste puhul tuleks järgida terviseühtsuse ja „tervis kõikides poliitikavaldkondades“ lähenemisviise; juhib tähelepanu ühise ülemaailmse visiooni puudumisele terviseühtsuse põhimõtte ja pandeemiaks valmisoleku osas ning vajadust

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ (ELT L 191, 28.7.2023, lk 1).

¹⁰ COM(2019)0640.

¹¹ SWD(2022)0225 https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/swd_2022_225_climate_mainstreaming_architecture_2021-2027.pdf.

selle järele; tuletab meelde hädavajalike ravimite nappuse ohtu ja nõuab viivitamatute meetmete võtmist, et tagada kõige kriitilisema tähtsusega ravimite ja komponentide jätkuvad tarned ning kättesaadavus ja taskukohasus¹²;

– kordab oma muret, et üle 50 % programmi „EL tervise heaks“ eelarvest eraldati komisjoni haldusalasse kuuluva ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse (HERA) tegevuskuludeks, ning rõhutab, kui oluline on eraldada asjakohased rahalised vahendid programmi „EL tervise heaks“ määruses ette nähtud tegevusteks, tagades sealhulgas piisava toetuse Euroopa terviseandmeruumi rakendamiseks;

– rõhutab sellega seoses, et paljud epideemiad on seotud nakkushaiguste sagenemisega ning liidu pingutusi antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemisel tuleks märkimisväärselt suurendada; rõhutab ka vajadust tihedama koostöö järele rahvusvaheliste partneritega, et saavutada ülemaailmne kokkulepe antimikroobikumide kasutamise ja kättesaadavuse kohta;

– rõhutab vajadust jätkata ELi võitlust vähktõve vastu, tagades piisava rahastamise kaudu Euroopa vähitõrje tegevuskava rakendamise; väljendab heameelt programmi „EL tervise heaks“ vahendite ja muude ELi rahastamisvahendite kasutamise üle, millega antakse liikmesriikidele märkimisväärne 4 miljardi euro suurune rahaline toetus, et aidata kaasa nende pingutustele muuta tervishoiusüsteemid tugevamaks ja vähktõvega võitlemiseks suutlikumaks¹³;

– rõhutab, kui oluline on tõhustatud ELi omavahendite süsteem, mis suudaks lahendada probleeme ning aidata kaasa liidu tervise-, keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisele ning taasterahastu „Next Generation EU“ võlgade sissenõudmisele; tuletab meelde, et ELi eelarve täiendab liikmesriikide eelarveid ning võimaldab ELil säilitada ja isegi tugevdada oma rolli ülemaailmse osalejana praeguste probleemide lahendamisel.

Saatsin samasisulise kirja ka 2025. aasta eelarve pearaportööriale Victor Negrescule.

Lugupidamisega

Pascal Canfin

¹² COM(2023)0672.

¹³ Euroopa vähitõrje tegevuskava: komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule, kättesaadav aadressil https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf.

**LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD,
KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI**

Esimees arvamuse koostaja ülesannetes kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.